

Posudok habilitačnej práce dr. Viktora Květoňa

„Vývojová dynamika konkurenceschopnosti českých regionů v podmínkách intenzivní globalizace: význam regionálních inovačních systémů, příbuzné rozmanitosti a diferencovaných znalostních základů“

Predložená habilitačná práca dr. Viktora Květoňa pozostáva z dvoch kľúčových častí. Prvou časťou je všeobecný úvod s rozsahom 24 strán (doplnených o zoznam použitej literatúry). Druhou časťou je súbor vybraných publikácií, v ktorých je predkladateľ habilitačnej práce autorom, resp. spoluautorom a ktoré zároveň reprezentujú jeho aktuálne vedecké zameranie.

Vstupná časť práce je všeobecnou rozpravou k problematike regionálnej konkurencieschopnosti v kontexte globalizačných procesov. Široký konceptuálny základ a znalosť úlohy kľúčových aktérov regionálneho rozvoja z pohľadu nových prístupov k nemu umožnili autorovi dôkladne analyzovať a zhodnotiť východiská výskumu dynamiky a konkurencieschopnosti regiónov v globalizovanom geografickom prostredí. Kľúčové východiská predkladateľ práce logicky rozdelil podľa jednotlivých ťažísk výskumu a použitých prístupov na štyri časti, ktoré zároveň podporil interpretáciou vlastných publikovaných štúdií. Význam interdisciplinariny v prístupoch k problematike podporil analýzou a citovaním nielen geografických prác, ale i štúdií z oblasti ekonomických vied, technologických inovácií, geopolitiky či iných spoločenských vied. Dominantne je však autorovo vnímanie konkurencieschopnosti regiónov ukotvené v geografickom vnímaní problematiky, a to predovšetkým z pohľadu inštitucionálnych výskumných smerov teórií regionálneho rozvoja.

Ako autor naznačuje vo vstupnej časti práce, vývojová trajektória regiónov a ich ekonomík je podmienená ich konkurencieschopnosťou, pričom okolnosti, politicko-inštitucionálne prostredie, technológie a faktory, ktoré konkurenčné výhody alebo nevýhody regiónov spoločne ovplyvňujú, podliehajú neustálym dynamickým zmenám. Takýto dynamický systém vzájomne prepojených elementov regionálneho rozvoja je samozrejme náročné skúmať, a náročný je i výber ukazovateľov, ktorými dokážeme konkurencieschopnosť regiónov a ich úspešnosť v boji o inovácie merať. Týchto skutočností si je predkladateľ habilitačnej práce veľmi dobre vedomý a jeho participácia v rôznych príbuzne orientovaných výskumných projektoch v jeho doterajšej postdoktorskej praxi je toho dôkazom. Zároveň vysoko hodnotím autorovu citlivosť na špecifiká postsocialistických (alebo tranzitívnych) spoločností, ktoré do istej miery filtrujú a deformujú platnosť konceptov vychádzajúcich z vývoja v rozvinutejších západných ekonomikách. Pri hodnotení konceptuálnych východísk pre štúdium dynamiky a konkurencieschopnosti regiónov v globalizovanej ekonomike vychádza z predpokladu (podloženého literatúrou i empirickými poznatkami), že v súčasnosti prichádza k formovaniu regionálnych informačných systémov ako hnacích motorov dynamiky regionálneho rozvoja, s tým, že predpoklady pre rozvoj takýchto systémov v tranzitívnych spoločnostiach strednej a východnej Európy vykazujú určité špecifiká. V kontexte vnímania vývoja regiónov ako evolučného procesu poukazuje autor na inštitucionálne a infraštruktúrne bariéry, ktoré v postsocialistických krajinách spôsobujú rôzne deformácie a spomalenie vývoja. Rozmanitosť a generovanie impulzov prostredníctvom nových odvetví v regiónoch môže za určitých podmienok viesť k ďalšiemu a trvalému rozvoju, avšak autor i tu upozorňuje na špecifické prejavy rozmanitosti ekonomík v krajinách strednej a východnej Európy. Politiky vedúce k posilneniu tzv. znalostných základní v regiónoch sú však i v tranzitívnych krajinách čoraz racionálnejšie, hoci generálne stále menej efektívne v porovnaní so západnou Európou.

Časť predloženej habilitačnej práce, ktorá obsahuje 8 vybraných publikácií, v ktorých predkladateľ práce figuruje ako autor, resp. spoluautor, veľmi dobre ilustruje výskumné zameranie v kontexte predstavených kľúčových výskumných východísk. Všetky priložené publikácie (z toho dve v čase predkladania práce boli v tlači) našli svoje miesto v renomovaných vedeckých periodikách, resp. vydavateľstvách. Práce dokladajú šírku výskumného záberu autora, a zároveň potrebu multidisciplinarity v prístupe k problematike. V štyroch predložených publikačných výstupoch je predkladateľ habilitačnej práce prvým autorom. Samozrejme, v kontexte klasického ponímania osobného rozvoja vedeckej osobnosti autora by sme mohli očakávať aspoň jednu publikáciu, ktorej jediným autorom by bol predkladateľ habilitačnej práce. Tímová vedecká spolupráca (vychádzajúca často z medziinštitucionálnej projektovej kooperácie) je však práve jedným zo znakov inovatívnosti, je zároveň platformou pre difúziu vedomostí a inovatívnych prístupov, čo sa logicky premieta i v rastúcej rozmanitosti autorských kolektívov pri publikovaní vedeckých prác. Citovanosť starších z uvedených 8 prác dokazuje ich vysoký štandard a prínos pre súčasný i budúci výskum v tejto oblasti. Osobitne chcem vyzdvihnúť skutočnosť, ktorú autor síce explicitne nezdôrazňuje vo všeobecnom úvode habilitačnej práce, ale ktorá je imanentne obsiahnutá vo väčšine z priložených publikačných výstupov. Mám na mysli kombináciu vedeckých prístupov pri výskume problematiky založenú na práci s rôznorodými dátovými zdrojmi. Práca s „pevnými“ štatistickými dátami prináša nesporne efektívne výsledky, ale ako sa potvrdilo i v publikáciách predkladateľa habilitačnej práce, bez efektívnych kvalitatívnych výskumných metód nie je možné v súčasnej geografii, ekonómii či príbuzných disciplínach priniesť uspokojivé interpretácie vývoja tak komplexnej problematiky, akou je regionálny rozvoj, jeho faktory a prejavy v globalizovaných spoločnostiach. Existuje celý rad fenoménov (tradične označovaných ako tzv. mäkké faktory), ktoré napríklad brzdia, resp. deformujú vývojové trajektórie a konkurencieschopnosť regiónov v krajinách ležiacich mimo geopolitického či ekonomického globálneho jadra. Aký je napr. autorov názor na dopady faktora korupcie (ako fenoménu, ktorý zdanlivo nemá vzťah s problematikou predstavenou v habilitačnej práci) na aplikovateľnosť inovatívnych procesov a rast konkurencieschopnosti regiónov v strednej a východnej Európe?

Generálne hodnotím predkladanú prácu, ako i doterajšiu publikačnú činnosť dr. Viktora Květoňa ako dôkazy jeho profesionálnej a vedeckej vyzretosti a odbornosti. Jeho výskumná, ako i projektová činnosť nesporne prispeje k rozvoju geografie v stredoeurópskom priestore.

V Bratislave, 21. 6. 2019

doc. Mgr. Marcel Horňák, PhD.

oponent práce